

el resultat antic és tant el fonètic *Albegés*, com *Albigés*, obeint aquest a la influència de *Albi*. *Albejés* és com es troba en la part de la *Cansó de la Crozada* deguda a G. de Todela (LVIII, 3, si bé també *Albigés* II, v. 6, ed. Chabot); «partidas de Tolosa e d'*Albegés*» a. 1407 (Sabarthès, *Comptes Consul. de Limoux*, p. 49); i algun altre que he indicat a l'article *Albagés*. —³ En plural *Els Albis*, pda. val. de Benafigos, és nom d'una font i un mas val., en el te. de Benafigos (XXIX, 84.8). També en el Ross., allí repetit en tres pobles no gaire allunyats però ben separats: Còrrec dels *Albis* a Caixàs (af. dr. del de Fontcoberta XXVII, 54.4); Camps dels *Albis* te. Nefiac (1813, i XXVII, 93.3) i ja consta aquest NL en un doc. de 1599 de l'arxiu de Tuir.

Albinyà, *Albinyana*, V. *Albanyà*
Albió, V. *Albera*

L'ALBIOL

Poblet situat a gran altura en una punta avançada de les muntanyes de Prades, on hi ha la vella església, i ruïnes del castell.

PRON. POP. *albiól*, la Selva, i Vilabella, 1920; el mateix Casac. notava vacil·lació a Les Irlles en l'ús d'article: algun cop amb aquest, però també *albiól* repetit, i al Morell *l ubiól* o bé *elbiól*, 1920; i jo sentia *l albiól* a Vila-seca (1931) i tant M. de Montoliu com altres amics nadius del Camp digueren *l albiól*; forma que preferirem a la de la comissió de la S. F. (on l'adoptarem, quan no teníem altre informe que els de 1920 d'En Casacuberta), tenint en compte que també es troba així antigament.

DOC. ANT. 1158 (GGC 801); «*ipsum Albiol*» 1164 (Morera, *Tarr. Cri.* I, xxviii); «senyor de *Albiols*» 1168 (BABL II, 265); *Albiol* 1194 (Mas, N. H. XIII, 202); «Geraldus de *Albiol*» 1184 i 1199 (*Cart. de Poblet*, 128, 151); «--- en 1187, per En Guerau d'*Albiol*, al rebre dels Templers ---» MiretS, *TemplH*, p. 161; «mansum G. de *Albiol*» 1297 (Alb. Manent, *Top. de l'Aleixar*, 13); «en lo terme del *Albiol* ---» 1379 (Rubí, *Docs. Cult.* II, 203).

ETIM.: ALVEOLUS 'petita conca' (dim. de ALVEUS) aplicat a petites escudelles, pasteretes i objectes semblants, i també al llit estret d'un riuet (Fedre, Justí). En el nom present es deu referir a la clotada del peu del poble, conca de recepció on es forma la riera, que baixa des d'allí cap a la Selva i passant per Vilallonga va a desaiugar al Francolí. En la forma *obiol*, el mot és viu en el sentit de 'menjadora per a les gallines', en el Camp de Tarr. (BDC VI, 47), en el de 'galleda de fusta' a Valls, i en altres de semblants i variants fonètiques, en altres llocs (DECat VI, 13b46ss.). Vacil·lant entre *Albiol* i *Obiols* el trobo antigament en el Berguedà. Convertit en cognom *Obiols* té molta extensió en cat. central; però també com a cogn. es manté en variants més pròximes a la del NL tarragonès, *Albiol* en els Ports (a Fredes, XXVII, 136.20), *Arbiol* c. 1780 a Fondespata (B. H. Geogr. B. Ar. II, 177).

ALBIR, l'

Llogaret dependent del municipi d'Alfàs, i cap en la seva costa, que forma un marcat tombant en direcció d'Altea. De l'àr. *al-bi'r* 'el pou', en la pron. hispànica es canviava en *bir* (com ho escriu *RMa* 42b, 547); però l'àlif que hi havia hagut entre la *i* i la *r* actuava encara, impedit que la *i* es pronunciés *e*, com passa normalment davant *r*. S'usa generalment amb article: *l albir* sento a Altea, 1963 (xxxv, 155.19); «Penyes de l'*Albir*» Mateu i Llopis (*El P. Val.* 55). Ja figura l'any 1325 en la carta de població de Benidorm (p. p. J. M. Orts, III, 2); «Pla del *Albir*» a. 1410 (ibid. III, 3.10); «en el año 1586 --- el gobernador de Argel, que había desembarcado con 1800 tiradores en el Rincón del *Albir*, estuvo en Callosa ---» Salvà, *Callosa* I, 93. També en parla Jaume Roig, que com és sabut, visqué un temps en aquella costa (però a ell l'estretor del seu vers, li priva de posar-li l'article): «Les peixadores / són robadores / --- / peix de fer esc / venen per fresc, / lo d'Albufera, / riu de Cullera, / per peix de mar: / l'encamarar / saben bé fer: / del Garrofer, / Altea, *Albir*, / —cert vos sé dir— / per Calp lo venen / ---» (*Spill*, v. 7457).

Cal desmentir que existeixi (almenys en l'ús viu de la nostra llengua) una variant *Arabi*, com admet el mateix Orts («algunos dicen *Arabi*»): m'he pogut encertir que en el país ningú no ho diu, ni ho reconeix com usual o oït en llavis valencians (ho negaren rotundament a Altea, xxxiv, 156.23, a Alfàs etc.). Això nasqué de la mala pron. *arbi* de pilots andalusos de cabotatge (segons llur defectuosa pron. andalusada), i algun pseudo-savi (cartògrafs del mapa Chias etc.), hi ficaren gratuïtament el mot que creien aràbic.

El mateix arabisme, *al-bi'r*, ha quedat com a NL en altres llocs valencians, *Font d'Albir* a Eslida (xxx, 165.23).

Més incert és un NL de Vallada, *Els Albirdets* (xxx, 74.18). Ens posa un dilema, que no tenint a mà més elements de judici (no disposant de documentació antiga, ni tenint ara a l'abast les dades completes del meu recull local), em limitaré a deixar plantejat: 1) Un derivat d'OLIVA amb sufix colle. tautològic *OLIVAR-ETUM en lloc d'*olivar*, amb metàtesi *oviralets,¹ i intrusió de l'article aràbic *Albirdets*. 2) *al-bi'r El-lāb*, literalment 'el pou d'AHah', amb el valor de l'anomenat 'superlatiu islàmic' 'el pou magnífic, esplèndid': la síncopa d'**Albirelé* > *Albirdé* no fóra gens difícil i una ultracorrecció -és > -ets potser s'explicaria en un lloc veí del castellà enguerino.

Completeu-ho amb l'estudi de

BIAR, la important i històrica vila valenciana fronterera de Castellà, del nom de la qual s'han proposat diverses etimologies, ultra l'enllaç amb el present mot aràbic.

PRON. MOD. *biár*, Alcoi (1935), i a tots els pobles del voltant i allí mateix (1963).

DOC. ANT. No figura en el *Rept.*, però s'explica que els nostres no tinguessin pressa a fer-ne dons en